

בארה של תורה

פשט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח"י ח"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 055-2537170

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com



גליון 718 תמוז תשפ"א שנה טו'

מוקדש לע"נ אלישבע בת שלמה גדסי ע"ה ע"י ידידנו ר' מרדכי גדסי הי"ו

פרשת הקת

הרב שמע את התשובה ובת שחוק קלה עלתה על פניו, ובשניותו הנודעת אמר, "חבל! חבל! כמה חבל! אם גם ה-5% הנותרים היו שלא לשמה, היית פותח עוד כמה ישיבות וכוללים..."

איזה מסר מדהים יש בדברי הרב שטיינמן לכל העוסקים במלאכת הקודש. "אל תהא צדיק הרבה!", צו השעה הוא לעשות ולפעול!! מה שנדרש ברגעים אלו כשאש הטומאה בוערת הוא להרבות תורה כמה שיותר ובכל הכח!! זה לא הזמן לחשבונות של מה לשמה ומה שלא לשמה, וזו אינה העת להימנע מעשייה ולשבת בחיבוק ידים רק בגלל חשש שמא מעורבת כאן נגיעה מסויימת לתכלית שאיננה לשמה. כל מחשבה כזו איננה רצון ה' אלא עצת היצר.

ג. וכבר אמר רבינו נחמן מברסלב זי"ע"א (ספר המידות, ערך "תשובה") ש"אין ערך למצוה שעושה אדם לעצמו לבד, אפילו שתהיה רבה, למצוה שתימשך ממנה זכות לרבים, אפילו שתהיה קטנה". ונראה שרבינו התכוין לא רק לגודל המצוה, אלא גם לתכלית המצוה, לשמה או שלא לשמה, וכאמור לעיל, ולימד אותנו שאף שכאשר האדם עושה מצוות לעצמו ומכונס בד' אמותיו הוא יכול לכוין יותר לשמה ולשם שמים, מאשר מי שעוסקו בזיכוי הרבים ויתכן שבמצוות שעושה מתערבות כוונות זרות, מכל מקום אין ערך ואין דמיון למעלת המזכה את הרבים גם אם אינו עושה לשמה.

ובדרך זו פירש חכם יוסף דוד [ראש רבני סלונקי בדורו ורבו של רבי יוסף מולכו בעל ה"שלחן גבוה"] בספרו "בתי אבות" על פרקי אבות את דברי המשנה "כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו". שלכאורה מדוע הדגיש התנא "כל", ומה בא לרבות בכך? אלא שפעמים רבות עבודת זיכוי הרבים באה על חשבון העבודה הרוחנית האישית, ויש מצוות שמזכה הרבים מקיים פחות בשלימות מאדם שעיתותיו בידו, ועל כן אמרו חז"ל "כל המזכה את הרבים", כלומר שגם אם ח"ו הדבר ממעט ממצוותיו, למשל תלמוד תורה או כונה בתפילה, "אין חטא בא על ידו", ותחשב לו אותה מצוה שחיסר כאילו עשאה בשלימות, בזכות כח זיכוי הרבים שאין גדול ממנו.

האיש החליט לבחון כמה סבלנות יש לרבנים והתקשר לרב הראשי בשעה שלוש לפנות בוקר

"שמעו נא המורים" (כ, ז)

במפרשי המקרא ישנה אריכות גדולה בביאור חטאו של משה רבינו ע"ה. ברם, במדרשי חז"ל מבואר שהיה זה מחמת שאמר לישראל "שמעו נא המורים", וכפי שדרשו (דברים רבה ב, ח) "ה' אלהים אתה החילות. אמר משה, רבש"ע למה איני נכנס לארץ, מפני שאמרתי "שמעו נא המורים"? אתה הוא שאמרת תחילה "למשמרת לאות לבני מרי". וכן דרשו (שיר השירים רבה א א ו) "אמרה כנסת ישראל לנביאים, אין שמח בבניי יותר ממשה, ועל ידי שאמר "שמעו נא המורים" נגד עליו שלא יכנס לארץ".

חומרת החטא תתבאר ביתר שאת לאור דברי חז"ל, שעוד בטרם יצאו ממצרים ציוה הקב"ה למשה ואהרן לבל יקראו לישראל "מורים" ויזלזלו בכבודם, וכפי שדרשו בילקוט שמעוני (חקת רמז תשס"ד): "למה היה משה דומה? למלך שמסר את בנו לפדגוג, אמר לו אל תהי קורא לבני מורה (שוטה בלשון יונית). פעם אחת הקניטו וקרא אותו מורה, אמר לו המלך, אמרתי לך אל תהא קורא אותו

"כמה חבל! אם גם ה-5% הנותרים היו שלא לשמה, היית פותח עוד ישיבות וכוללים"

"וכיבס האוסף את אפר הפרה את בגדיו וטמא עד הערב" (יט, ז)

בספר כתר שם טוב (עמ' רלט) מובא שהבעל שם טוב זי"ע"א נשאל מאת תלמידיו איזו הוראה והנהגה בעבודת ה' אפשר ללמוד ממצות פרה אדומה, ובפרט במה שמטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים.

והשיב להם הבעש"ט שרמז יש בה לענין גבהות הלב בעבודת ה'. כי באמת על פי רוב אי אפשר לאדם שמיד בתחילה יתעלה ויכניס עצמו בעובי העבודה רק מכח ה"לשמה". ולכן הותר הדבר שיתחיל בגבהות בבחינת "שלא לשמה", לשם כבוד או שחר, ומתוך שלא לשמה יבוא לשמה, לעשות לשם שמים, עד שתהא התכלית בעיניו לקיים רצון ה' ותו לא. ואז כשיזכה לבחינת "לשמה", אותה גבהות שהיתה מותרת מתחילה נפסלת מכל וכל, ולא תהא עבודתו רצויה כי אם בהיותה זכה ונקיה מכל סיג של גבהות.

ונמצא שבתחילת עבודתו כשבא להתקרב אל הקודש הגבהות רצויה, אך נמאסת היא לאחר שכבר זכה האדם להיכנס לפני ולפנים ולעסוק בעבודה זה מכבר. ועל ענין זה רומזת פרה אדומה, כי הגבהות נקראת "פרה", על שם שמפרה ומגדילה ומגביהה את דעת האדם, ובתחילת עבודתו כשעדיין הוא בגדר "טמא", הגבהות רצויה ומטהרת אותו ומקדמת ומדרבנת אותו לפעול עוד ועוד בתורה וקדושה. אך לאחר שזכה למאוס שלא לשמה בא לשמה והוא כבר בגדר טהור, חובה עליו למאוס ולהשליך את הגבהות, ואם ח"ו עדיין אוחז הוא בה, היא מטמאת אותו ומעמעמת את עבודתו ומדרגתו הרוחנית. [נעיין שם מה שביאר על פי זה את המדרש "מה ראה קרח לחלוק על משה? פרה אדומה ראה"].

ויש בזה מסר גדול עבורנו, כי מצוי הדבר שיש בכח אדם לפעול ולעשות גדולות ונצורות לתורה ויראה, אך הוא חושש שמא תהא עשיתו שלא לשמה. וטעות היא, שכן ידוע בשם מרן החפץ חיים זצ"ל, שכאשר העיירה בוערת לא עושים חשבונות, וכל מי שיכול לפעול פועל בכל כחו, וגם בימינו אנו כשהכל בחוץ פרוץ ואש של יצר הרע בוערת ברחובות ודאי שאין לעשות חשבונות אלא לפעול בכל הכח. ובנוסף לכך גילה לנו הבעש"ט, שאדרבה, על פי רוב, הדרך להיכנס לעבודת הקודש היא דוקא מתוך אותה גבהות של "שלא לשמה", בבחינת פרה אדומה שמטהרת את הטמאים.

ב. מי שנודע בדורנו כאיש חיל לתורה, ובעל חזון ומעוף, הוא הגאון הרב שלום בער סורוצקין שליט"א ראש ממלכת התורה "עטרת שלמה", שזכה לייסד עשרות ישיבות וכוללים ותלמודי תורה ברחבי ארץ הקודש. הרב סורוצקין זכה לקירבה מיוחדת למרן הרב שטיינמן זצ"ל אשר ידוע היה במידת האמת שהיתה נר להגליו.

פעם אחת שאל מרן הרב שטיינמן את הרב סורוצקין, "אמור נא לי ר' שלום בער, הנך פועל רבות ונצורות, אך כמה מהעשייה שלך היא אכן לשם שמים?". רק איש אמת כמו הרב שטיינמן יכול היה לשאול שאלה נוקבת כזו, והתשובה, כמו השאלה, היתה צריכה להיות כל כולה אמת. הרב סורוצקין הרזה וחשב ולבסוף השיב "95% מהעשייה הוא שלא לשמה". [נדרשת המון כנות כדי לענות תשובה כזו אך את הרב שטיינמן לא היה שייך "לערבב" והוא רצה לדעת רק את האמת].

אליהו עמרם בן ימין אזולאי ז"ל
סיניא זוהרה בת הדייא ע"ה
נתן בן בנימין בנימין ז"ל
קובי יעקב בן אסתר נועה סיבוני ז"ל

רחל בת סמרה חוגי ע"ה
חיים שלום שקל בן לאה ואזאנה ז"ל
דינה בת שלום גיקא ע"ה
טרה בת מרים סינאני ע"ה

חנה בת שדרה עדיני ע"ה
אהרון בן חביבה מאוזו ז"ל
חנה בת איוה אבני ע"ה
משה בן שמחה בניטה ז"ל

ר' בנימין בן שלמה ז"ל + טרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל + נאוה בת תאגיה ע"ה
אהרן בן יהיא ז"ל + רחל בת סאלחה ע"ה
יהיא בן טלאת ז"ל + הסיבה בת מננו אזולאי ע"ה

הנהגה עילאית זו היתה גם דרכו בקודש של **מֶרְדְּכָי הַצֵּיִן** הרב **מרדכי אליהו זצ"ל** כפי שעולה מהמעשה המדהים הבא שסיפר בנו **רבה של צפת הגאון רבי שמואל אליהו שליט"א**.

מעשה שהיה ביהודי שאינו שומר תורה ומצוות, ששמע לראשונה בחייו את הסיפור הנ"ל על הלל. המעשה מצא חן בעיניו והוא החליט לבדוק האם יש מנהיג כזה גם בדורנו. הוא המתין לשעה שלוש אחר חצות, פתח את ספר הטלפונים, והחל לעשות מבדק כיצד רב משיב על שאלה הלכתית פשוטה באמצע הלילה.

אחד השמות הראשונים שבהם הוא נתקל היה הרב אליהו. [גם כאשר כיהן כרב הראשי למדינת ישראל התעקש הרב שלא יוציאו את מספרו מספר הטלפונים. "זה התפקיד שלנו", נהג להסביר, "לפתוח דלתות ליהודים ולהשיב לפניות שלהם"]. הטלפון בביתו של הרב צלצל בשעה שלוש לפנות בוקר, והרב מיהר בבהלה לענות ושאל במה מדובר. האיש שמעבר לקו הסביר שיש לו שאלה הלכתית. "זה דחוף?" שאל הרב, והלה אישר שכן, דחוף מאד. הרב ביקש שימתין רגע, קם, נטל ידיים, בירך ברכות התורה, ואז שמע את השאלה: "כבוד הרב, מה מברכים על תפוח...?".

אין ספק שזו שאלה חשובה, אך לא שאלה שבעבורה מעירים את הרב הראשי בשלוש לפנות בוקר... ובכל זאת הרב בענותנותו וסבלנותו הנודעת לא הקפיד ולא כעס, להיפך, הוא העניק לשואל את ההרגשה שהשאלה שלו היא הכי חשובה שבעולם, ואמר לו "זו שאלה לא פשוטה! תלוי איך אתה אוכל את התפוח, חי, מרוסק, או מבושל". וכאן הרחיב הרב בכל צדדי ברכת התפוח בצורות אכילתו השונות, וכשסיים אמר "טוב עשית ששאלת! זו שאלה חשובה! להבא, בכל פעם שתתעורר אצלך שאלה, אל תהסס, תרים טלפון".

הרב עצמו לא סיפר על כך לבניו, אך הם שמעו את הסיפור מפיו של אותו אדם שנהפך לבעל תשובה בזכות סבלנותו של הרב ותגובתו המפליאה על אותה שאלה "חשובה" בשעה שלוש לפנות בוקר...

מורה ואתה קורא לו מורה?! כך כתיב "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל", מה ציוס? אל תהיו קורין לבני מורים, וכיון שהקניטו על מי מריבה אמר להם משה "שמעו נא המורים", אמר לו הקב"ה, אמרתי לך אל תהא קורא אותם מורים ואתה קורא להם מורים?! לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ".

ועוד אמרו שם "נמשלו ישראל לאגוז, שנאמר "אל גינת אגוז ירדתי", האגוז הזה הוא חלק, ומי שאינו אומן לעלות בו מיד הוא נופל, שצריך לשמור שלא יפול ממנו, **כך כל מי שמשרת את ישראל צריך לשמור עצמו** שלא יטול את שלו מתחת ידיהם", והמדרש מוסיף ומביא דוגמאות ממש וישעיה ואליהו שנענשו על דבר זה.

וכמובן שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, ואין לנו כלל הבנה ותפיסה בעומק ההקפדה בדקי דקות על הצדיקים הללו, ומכל מקום תורה היא וללומדה אנו צריכים, עד כמה יש לכל משרת בקודש, רב ומנהיג, להיזהר בכבודם של הציבור ולשמור עצמו שלא להקל ולזלזל בהם.

ודבר זה הוא תנאי יסוד במינוי של מנהיג, וכמו שנאמר (שמות ו, יג) "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל", ודרשו חז"ל (שמות רבה ז, ג) "אמר להם הקב"ה, בניי סרבנים הן רגזינן הן טרחנין הן, **על מנת כן תהיו מקבלין עליכם שיהיו מקללין אתכם, שיהיו מסקלין אתכם באבנים**". והרמב"ם (הלכות סנהדרין כה, ב) פסק שזו אזהרה לכל דיין בישראל, **ובירושלמי** (פאה פרק ח הלכה ו. על פי "עלי תמר" שם) מוכח שלא רק דיין אלא כל פרנס שהתמנה על הציבור מצווה לשמור על כבודם.

ג. מי שמשמש כדוגמא נפלאה לסבלנות הנדרשת ממנהיג ציבור הוא הלל נשיא ישראל, וכמעשה הידוע (שבת לא, א) על אדם שהתערב עם חבירו על ארבע מאות זוז באם יצליח להרגיז את הלל ולהוציאו מסבלנותו, והטרידו בשאלות שונות ומשונות בערב שבת [וראה בספר **ההערות למרן הרב אלישיב זצ"ל** (שבת, שם) שמצד הדין לא היה הלל מחויב לענות לו, ובפרט שביזהו ואמר "מי כאן הלל", ולמרות זאת עשה לפנים משורת הדין כדי ללמד לאותו אדם ענוה וסבלנות מהין].

מדרשית שלהבתיה (1)

בשעה טובה ומוצלחת הננו שמחים לבשר על פתיחת מדרשית "שלהבתיה" לנערות בביהכ"נ "דרכי תורה" (בבית המדרש העליון).

במדרשיה יתקיימו מדי יום חמישי בשעה 21:15 שיעורים מחזקים עם תכנים מעצימים לנערות בנושאים: אמונה ובטחון, אימון אישי יהודי, כוח הבחירה ועוד. **בהנחיית הרבנית שני יהודה תחי' מנהלת מכון הכח הפנימי לצמיחה אישית ורוחנית. טל' לפרטים - 054-9845763**

מדרשית שלהבתיה (2)

לאור הביקוש הרב, ולקראת החופש הגדול העומד בפתח, אנו מרחיבים את הפעילות לנערות ופותרים קבוצה מיוחדת לבנות כיתות ו' ז' ח' עם הרבנית שני יהודה. בקבוצה יתקיימו אחת לשבוע שיעורי למידה מרתקים ופעילות חווייתית מהנה. **ההרשמה בעיצומה. לפרטים והרשמה - 054-2637798**

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

פרנסי השנה:

ר' אברהם בן לונה טובול הי"ו לע"נ רחמים בן זוהרה ז"ל. ר' שאול בן רחמה חתון הררי הי"ו לע"נ עזרא בן פלורנס ז"ל, שאול בן בוליסה ז"ל, פלורנס בת שרה ע"ה, אברהם שלום בן רחמה כתון ז"ל, בת שבע בת רחל ע"ה. ר' אלון חלפון בן עופרה הי"ו.

פרנס השבוע:

ר' חגי יעקב בן שרה נחום הי"ו. יזכו כל התורמים להצלחה וברכה ונחת מיוצאי חלציהם, ובריאות איתנה ופרנסה טובה, ויבורכו הם ובני ביתם בכל הברכות הכתובות בתורה.

הילולת האור החיים הקדוש!

א"ה תתקיים בבית הכנסת "דרכי תורה" (רח' ח"ש 12 רחובות) הילולת רבינו האור החיים הקדוש זיע"א ביום חמישי יד' תמוז (24/6 למניינם) בשעה 20:30. תפילת ערבית בשעה 20:10 ולאחר מכן סעודה כיד המלך בליווי תזמורת.

הכניסה ללא תשלום. המעוניינים להשתתף מתבקשים לשלוח הודעה לטל' 055-2537170 כל הקודם זוכה!

גדול יהיה המעמד לכבודה של תורה!

לעילוי נשמת

שאול בן בוליסה הררי ז"ל

לעילוי נשמת

נתן יעקב בן ליוה מיימון ז"ל

לימוד "אבות ובנים" ב"דרכי תורה" עם עשרות ילדים מדי שבת בשעה 17:00. לילדים המשתתפים יחולקו ממתקים ופרסים וכרטיסים. כמו כן מתקיים חידון "טמונה בפרשה".

חידת השבוע: מהו המקום שמוזכר בפרשתנו שיש בשמו 3 אותיות ה' ?

זמני התפילות ב"דרכי תורה"

שבת קודש פרשת חקת

מנין פלג המנחה - 18:10
מנחה ערב שבת (קרבנות) - 19:25
הדלקת נרות - 19:30
שחרית מנין נץ (קרבנות) - 4:40
שחרית מנין מרכזי (קרבנות) - 8:15
מנחה מנין א' (קרבנות) - 13:30
תהלים לבנות - 14:00
שיעור גמרא מס' ברכות - 14:30
שיעור הלכה - 15:45
שיעור מוסר ופרשת השבוע - 16:40
תהלים לבנים - 16:30
אבות ובנים - 17:00
מנחה מנין ב' (קרבנות) - 18:00
דרשת "רעוא דרעוין" - 20:10
צאת השבת - 20:21
ערבית מוצ"ש - 20:25